

Bijlage bij agenda Verenigingsraad vr46, punt 3

Jaarverslag van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde (KNVWS) over het jaar 2005

Inleiding

De KNVWS telde eind 2005 3501 lidmaatschappen, 2028 van afdelingen en 1473 van werkgroepen (met enige interne overlap).

Aan Henk Brill werd de Van der Biltprijs toegekend. Een erepenning werd toegekend aan Eltjo Wubbena.

De KNVWS verloor door overlijden Andreas Flach, Nico de Zeeuw, Jan Alserda, Bert Bink, R.R.A. Schram, Erwin van der Velden, Marijke van Denneheuvel en Ronald Mansveld.

[Erratum Jaarverslag 2004, laatste alinea: "De werkgroep (Maan en Planeten) organiseerde een dag met als gast Donald Parker, Florida (de voortrekker van de *planetary imaging*)" aan het eind moet zijn "De werkgroepen Maan en Planeten en Astrofotografie organiseerden ..."]

Bestuur

Kuiper werd voor vier jaar herbenoemd. De samenstelling van het bestuur was in 2005: dr. H. Olthof (voorzitter) drs. J.A. de Boer (secretaris), drs. L.J. Postma RA (penningmeester), H.G.J. Rutten (vertegenwoordiger "kleine" werkgroepen), A.H. van der Brugge (consul voor de afdelingen), N.J.J. de Kort (publiciteit), J. Kuiper (weerkunde), M.R. Haas (JWG).

Het KNVWS-bestuur kende geen nieuwe projectsubsidie toe.

Het bestuur beheert ook de stichting Van Leeuwen Boomkamp Fonds. Er zijn subsidies verleend aan Afdeling Friesland een bijdrage toe van € 750 in de kosten voor het programma van hun 60-jarig jubileum (18 maart 2006) en een subsidie aan de Nederlandse Vereniging van Waarnemers van Sterbedekkingen van € 2500 toegekend in de kosten van het European Symposium on Occultation Projects in 2006.

Vertegenwoordiging KNVWS in het bestuur van de stichting "De Koepel"

Drs. L.J. Postma RA (penningmeester), drs. J.A. de Boer en de heer A.H. van der Brugge.

Afdelingen en werkgroepen

De KNVWS omvatte 32 afdelingen (Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn-Deventer-Zutphen, Arnhem, Breda, Delft, Den Bosch, Den Haag, Den Helder, Dongemond, Dordrecht, Eindhoven, Friesland, 't Gooi, Gouda, Groningen, Leiden, Midden-Limburg, Nijmegen, Noord-Drenthe, Rotterdam, Spijkenisse, Tilburg, Twente, Utrecht, Venlo, Oostelijk West-Friesland, Zaanstreek, Zuid-Drenthe, Zuid-Limburg, Zwolle) en 10 werkgroepen (Astrofotografie, Jongerenwerkgroep, Kometen, Leidse Sterrewacht, Maan en Planeten, Meteoren, Sterbedekkingen, Sterrenkunde en Computer, Veranderlijke Sterren, Zon).

Afdeling Alkmaar was 60 jaar, Venlo 40 jaar.

Een nog informele werkgroep Near Earth Objects en Planetoïden kreeg vorm. Op 26 februari was de oprichtingsbijeenkomst een succes (Zenit januari 2005, 25). De werkgroep zal nog een tijd een informele groep zijn. Erik Bellaard, Harrie Rutten en Niek de Kort doen voorlopig de organisatie.

Leden

Op 25 juni besloot het bestuur om een erepenning toe te kennen aan Eltjo Wubbena (voorzitter hoofdbestuur NVWS 1976-1985). Voor de uitreiking bleek de amateurbijeenkomst in Roden op 22 april 2006 de beste gelegenheid (Zenit maart 2006, 127).

Op 2 juli overleed Andreas Flach, 86 jaar, lid en oud-secretaris van afdeling Friesland (ingekomen stuk 05-45).

Op 31 juli overleed Nico de Zeeuw, vice-voorzitter van afdeling Rotterdam (ingekomen stuk 06-11 en 15).

Op 1 augustus overleed Jan Alserda, 53 jaar, lid van afdeling Groningen (jaarverslag GVWS).
Op 3 september overleed Bert Bink, 58 jaar, penningmeester afdeling Tilburg (Afdelingsorgaan De Lier, december 2005, Zenit januari 2006, 35).
Op 25 september overleed R.R.A. Schram, lid van afdeling 't Gooi (ingekomen stuk 06-06).
Op 27 september overleed Erwin van der Velden, lid van afdeling Rotterdam (ingekomen stuk 06-15).
Op 6 december overleed Marijke van Denneheuvel, 79 jaar, lid van afdelingen Amsterdam en Alkmaar en werkgroep Astrofotografie (Cluster, jaargang 15, nr. 4, december 2005 – februari 2006, 9).
Op 24 december overleed Ronald Mansveld, penningmeester van afdeling Twente en al 25 jaar lid (jaarverslag van de afdeling, stuk 06-20).

Uit opgaven van betrokken besturen van afdelingen en werkgroepen volgt een aantal van 3501 lidmaatschappen (waarvan 801 junior) binnen de KNVWS. Een deel van de leden heeft meerdere lidmaatschappen.

Een meerjarenoverzicht:

jaar	aantal lidmaatschappen in afdelingen en werkgroepen
2001	3753
2002	3695
2003	3708
2004	3657
2005	3501

Met ingang van 2005 worden Zenitabonnees niet meer apart geteld als wel/geen lid of donateur van de KNVWS. Over alle abonnees en verkopen (4230) ontving de vereniging donaties van € 2.25 (in 2004 over 1451 Zenitabonnees donaties van € 2.50).

Verenigingsraad

De Verenigingsraad kwam eenmaal bijeen, op 25 juni in Utrecht.

Landelijke bijeenkomsten

Op 15 januari was het Jeugdsymposium Sterrenstelsels van de JWG voor jongere en oudere leeftijdsgroepen, Leiden.

Op 23 april werd de 91e amateur-bijeenkomst gehouden te Roden, en op 5 november de 92e amateur-bijeenkomst te Goirle.

Op 1 oktober werd het Symposium "Op reis langs Mars, Saturnus en Titan" in Delft gehouden, in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Ruimtevaart en de Faculteit Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek van de Technische Universiteit Delft. Sprekers: drs. J.G.H. Carpay (NIVR), dr. M.G. Kleinhans (Universiteit Utrecht), dr. H. Olthof (ESTEC), ir. R.J.H. Oerlemans (JIVE), prof.dr. I. de Pater (Universiteit Berkeley), ir. A. Kamp (TU-Delft), dr. A.M. Selig (SRON). De toegangsprijs was inclusief lunch € 15,- voor leden, € 25,- voor niet-leden, € 10,- voor studenten en scholieren. Er waren 273 deelnemers. Subsidiegevers waren NOVA, NIVR, NWO, SRON en JIVE. De voordrachten zijn gepubliceerd in Zenit juli/augustus 2005, 345 (samenvattingen) en mei 2006.

Van der Biltprijs 2005

De prijs is toegekend aan Henk Brill voor zijn voortreffelijke prestatie als waarnemer, organisator (o.a. van eclipsreizen) en popularisator al ruim 20 jaar. De overwegingen zijn gepubliceerd in Zenit december 2005, 563

Sterrengids

De Sterrengids 2005 schenkt speciale aandacht aan Albireo in de Zwaan en RS Ophiuchi, en de ringvormige eclips 3 oktober in Portugal, Spanje en Afrika. Een Zenit cd werd ingevoegd.

Voor de jeugd en voor beginners verscheen "Sterren en Planeten 2005".

Zenit

Zenit besteedde onder andere aandacht aan historische supernova's, komeet C/2004 Q2 Machholz (die ongeveer magnitude 4 werd), celvormige bewolking, de Huygensmissie naar Titan, lichtvervuiling, grenzen en afwijkingen bij de buienradar, poollicht, stof en planeten rond andere sterren, vloedgolven (tsunami) en bevingen, 15 jaar Hubble ruimtetelescoop, een sterrenschijf uit de bronstijd, oude en nieuwe ideeën over het Melkwegstelsel, indeling van wolken, bolhopen in wording, Deep Impact in komeet Temple, algenbloei in zee, donkere materie, elliptische stelsels, draairichting bewolkingspatronen, Spitzer ruimtetelescoop, lichtende nachtwolken, klimaatonderzoek, donkere energie, antineutrino's, kansverwachtingen van het weer, doorzichtige melkwegstelsels, dwergnovae, gladheid, MACHO's, amateurspectroscopie, Een gratis Hubble-dvd werd bij het meinummer verzonden.

Uit de jaarverslagen van afdelingen en werkgroepen

Op het moment van samenstellen van dit verslag waren van 23 afdelingen en 3 werkgroepen jaarverslagen over 2005 ontvangen.

Nationale Sterrenkijkdagen 18-20 maart

Amersfoort had alleen de 20e helder weer bij de Publiekssterrenwacht Schothorst. **Breda** redelijk geslaagd ondanks bewolking (50 bezoekers), **Den Bosch** had weinig maar wel enthousiast publiek, **Eindhoven** was actief in de Dr. A.F. Philips Sterrenwacht, zie voor **'t Gooi** bij de Open Dagen, **Groningen** had op 18 en 20 een matige avond met slecht weer programma en een goede waarneemavond. **Leiden** met **JWG** en de **Werkgroep Leidse Sterrewacht** had het vooral 19 en 20 gezellig druk, **Noord-Drenthe** deed mee, verder **Rotterdam**, **Tilburg** bij de Sterrenwacht Orion (slecht weer, "slechts" 100), **Venlo** op 23 locaties waarvan 10 met telescopen (500), **Zuid-Limburg** bij Chalet Bergrust in Maastricht met tegenwerkend weer op 18 en 19 (samen 45) en **Zwolle**.

Nationale Wetenschapsdag 23 oktober

Amersfoort gaf lezingen met dia's en weersatellietbeelden van stormen Wilma en Alpha, er kwamen 150 mensen. Eindhoven was met de Dr. A.F. Philips Sterrenwacht open. **Leiden** en de **Werkgroep Leidse Sterrewacht** werkten mee met de Universiteit Leiden in de Sterrewacht Leiden (1215 belangstellenden).

Cursussen

Alkmaar (Sterrenkunde, 12 cursisten), **Venlo** (Waarneemcursus, 15), **Zwolle** (Oriëntatiecursus sterrenkunde)

Open dagen e.d.

Amersfoort ontving bezoek bij de partiële eclips 3 oktober, star party's en de Nacht van de Nacht op 29 oktober. **Amsterdam** was in de "Museumnacht" 5 november aanwezig in Artis met kijkers. **Arnhem** had 15 februari een kijkeravond voor leden en ex-cursisten (20 personen). **Breda's** regionale sterrenkijkdag was bewolkt en had weinig bezoek. **Drechtsteden** had weinig heldere waarneemavonden, wel steeds goed bezocht. De Werkgroep Praktische Sterrenkunde van **'t Gooi** organiseerde vier sterrenkijkweekenden (inclusief de Nationale Sterrenkijkdagen) met in totaal 400 bezoekers. **Nijmegen** had 8 november een waarneemavond met een opkomst van 15 personen. **Noord-Drenthe** deed mee aan de Nacht van de Nacht van de Nederlandse milieufederaties (29 oktober), **Tilburg**, **Groningen**, **Zwolle** en **Zuid-Limburg** ook. Tilburg organiseerde een Volle maanswandeling samen met bezoekerscentrum Oisterwijk en Natuurmonumenten. **Twente** werkte mee aan 20 kijkavonden van Volkssterrenwacht Coenraad ter Kuile en had een speciale kinderkijkavond. **Zwolle** ging de zon waarnemen met basisschoolkinderen.

Andere activiteiten

Alkmaar had een geslaagd jubileumsymposium (60 jaar). Een ruim aangekondigde lezing over dubbelsterren trok wel 62 bezoekers. **Amersfoort** begon met een oliebollevond en had een Perseiden-barbecue. Voor **Amsterdam** bleek het centrum "Het Kraaiennest" een goede vervanging voor de verloren ruimte in de eigen stad. **Arnhem** kreeg meer toehoorders door meer belangstelling

uit het Natuurkundig Genootschap Wessel Knoops. **Breda** nam in het voorjaar waar in Chaam en had een excursie naar de sterrenwachten van Karel Teeuws en Josch Hambsch, België. **Den Bosch** hield een opfrisavond wiskundige kennis en schafte een beamer aan uit een donatie. De excursie van **Drechtsteden** ging naar de Sterrenwacht Utrecht. Ze hielden ook interactieve thema-avonden over dubbelsterren en lentesterrenbeelden en organiseerden een Huygens Astrovakantie van een week in de Provence. **Eindhoven** zag de opkomst verbeteren door aankondiging in de media en de uitstekende locatie bij de Technische Universiteit Eindhoven. Mars kwam twee maal aan de beurt in het lezingenprogramma. **Friesland's** ledental zit in de lift en het lezingenbezoek steeg met ongeveer 30%. Er ging een jubileumcommissie van start voor het volgende jaar (dan 60 jaar). **'t Gooi** had behalve lezingen over sterrenkunde ook een over aardbevingen en haar Werkgroep Praktisch Sterrenkunde hield onder ander presentaties voor basisscholen en volwassenen. **Groningen** organiseert behalve lezingen de jaarlijkse amateurbijeenkomst in Roden, met weinig sprekers was die incidenteel één dag. **Leiden** hield o.a. een avond voor en door amateurs. **Nijmegen** koos voor wat meer informele bijeenkomsten, door de leden zelf gevuld. **Noord-Drenthe** had een werkvond, lezingen over sterrenkunde en een over weerkunde. **Rotterdam** hield waarneemweekends in Friesland en in Borken (Duitsland), een excursie naar Space Expo Noordwijk, naar oorlogsmuseum en planetarium in Rijsoord en een eclipsreis 1-8 oktober naar Spanje. **Tilburg** ging naar Astrolab, Ieper en Beisbroeck, Brugge en hield weer 10 juniorenbijeenkomsten. **Triangulum** ging naar de radarinstallatie van een militaire basis. De excursie van **Twente** ging naar de radiotelescoop in Dwingeloo. Een bijzondere activiteit in **Utrecht** was de (klein)kind-(groot)ouderdag, waar 15 jongeren plus (groot)ouders kwamen. **Venlo** had een feestelijk veertigjarig jubileum met koffie, vlaai, twee boeiende voordrachten en een vorstelijk buffet. De Perseïden lieten zich zien bij een barbecue. Twee excursies gingen naar de Walter Hohman Sterrenwacht, Essen, en de *Astronomische Tausch und Trödel Treff* (ATT), Essen. Het jaar werd afgesloten met een eigen-leden-avond. **Zaanstreek** kreeg subsidie voor een beamer en organiseerde lezingen samen met sterrenwacht Vesta. **Zuid-Limburg** had twee excursies, naar het Europe Space Centre en historische kasteel van Bouillon en naar de ATT (zie Venlo). Ze zagen de Perseïden bij een picknick. Vijf maal kwam de theoriegroep bijeen voor enthousiaste discussies. De waarneemgroep van **Zwolle** trok negen maal het open veld in met telescopen.

Voor **Maan en Planeten** was de Marsoppositie (middellijn 20") de belangrijkste gebeurtenis, door veel leden waargenomen. **Meteoren** stelde een nieuwe video-camera op te Bergharen die dagelijks bij helder weer simultaanwaarnemingen doen met een station te Noordwijkerhout. De Allsky camera HHEBBES! (digitale Coolpix 4500 met FC-E8 fisheye converter en aangestuurd met een PC) maakte zijn eerste testopnames in juni 2005. **Sterbedekkingen** had een slecht jaar met bedekkingen door de Maan. Er waren meer waarnemingen van planetoïden, maar niet steeds met een bedekking. De **Werkgroep Veranderlijke Sterren** benoemde Comello tot erelid (Zenit juni 2005, 289).

J.A. de Boer, secretaris
12 juni 2006